

Indholdsfortegnelse

1: Indledning	2
2: Metodiske overvejelser	3
3: Teori.....	4
Homework/Fieldwork-modellen.....	4
Homework	5
Fieldwork	5
Policy-netværk	5
1: Medlemskab	6
2: Integration.....	6
3: Institutionalisering.....	6
4: Arena-analyse.....	7
Homework (Intern)	7
Homework (Ekstern)	7
Aktører med direkte indflydelse på beslutningers udformning og vedtagelse	8
Kommissionen - Homework	8
Kommissionen - Fieldwork	10
Ministerrådet - Homework	11
Ministerrådet - Fieldwork	13
EU-Parlamentet - Homework	14
EU-Parlamentet - Fieldwork	14
Andre stakeholders og issues - Homework	15
Andre stakeholders og issues - Fieldwork	16
5: Konklusion	17
6: Litteraturliste	19

1: Indledning

Globaliseringen har i Europa medført betydelig udflytning af arbejdspladser til lavtlønslande, specielt i Asien. Samtidig oplever mange europæiske lande demografiske problemer. Medlemslandene er således presset både på deres internationale konkurrenceevne samt af interne faktorer. Det er derfor en udfordring, at sikre gode levevilkår for befolkningerne i fremtiden. Politisk har EU valgt at imødegå udfordringen ved at fokusere på forskning, udvikling og innovation (EU-Kommissionen, 2010: 3), herunder at styrke forskningen gennem såkaldte rammeprogrammer. Rammeprogrammerne er flerårige, og skal give økonomisk støtte til europæisk forskning på tværs af medlemsstaterne, herunder forskningssamarbejde mellem virksomheder og universiteter, forskningsprojekter, uddannelse og udviklingsaftaler for studerende og ph.d.-studerende. Samtidig skal rammeprogrammerne sikre, at forskningsindsatsen koordineres på tværs af EU via skabelsen af forskningsinfrastrukturer (www.fi.dk A). Målet er, at EU via forskning og udvikling bliver den mest dynamiske og konkurrencedygtige vidensbaserede økonomi i verden (<http://cordis.europa.eu> A). Forskning og udvikling ses dermed som motor for fremtidig vækst og velstand i Europa.

Tilblivelsen (og implementeringen) af rammeprogrammerne er en lang politisk proces, hvor beslutningerne tages i mange forskellige arenaer (venues) både nationalt og supranationalt, og med mange forskellige aktører (interessenter og beslutningstagere) involveret. Området har tidligere været præget af stor fragmentering, som følge af nationalstaternes tilbageholdenhed ift. kompetenceafgivelse, og EU-institutionernes manglende koordineringsevne (Banchoff, 2002: 3-6). Dette er søgt rettet op via dannelse af European Research Area (ERA) (EU Kommissionen, 2000), og af koordinerende netværk (såkaldte fællesskabsinstrumenter). Målet med ERA er at skabe "en femte frihed for forskning og uddannelse" i stil med de fire friheder for varer, tjenesteydelser, kapital og arbejdskraft, som kendes fra resten af EU samarbejdet. På denne måde kan forskningen (og forskere) bevæge sig frit over grænserne, mhp. at skabe vækst og velstand, og forskningspolitikken integreres som en del af alle andre politikområder (Muldur, 2006:76-83). Fællesskabsinstrumenterne skal gennem koordinering af forskningsindsatsen på tværs af EU, tilføre "added value", og bruges i forbindelse med forberedelse og implementering af rammeprogrammet og arbejdsprogrammer indenfor rammeprogrammet (Muldur 2006,150 og Andrée 2008,8). Tilstedeværelsen disse mange netværk gør området meget teknisk, og skaber et insider/outsider-problem. Derfor er det svært for udefrakommende, uden teknisk viden, at gøre sig gældende på området. Dette giver samtidig området lav saliens hos befolkningen sammenlignet med andre områder¹ (Eurobarometer, 2010:19)

Skal man som organisation påvirke området succesfuldt, kræves derfor grundig forberedelse, og stor teknisk viden.

¹ Eurobarometer spørger ikke specifikt til forskning. Det må antages at "uddannelsessystemet" kan bruges som indikator i stedet.

Landbrug og Fødevarer (L&F), der varetager interesserne for dansk landbrug (primærproducenter og fødevarerindustri), ønsker at sikre vækst i et erhverv, der traditionelt har spillet en stor rolle for dansk eksport, og som stadig anses som vigtigt for Danmark (L&F, 2010A : 84). Et af instrumenterne er, ligesom i EU, at satse på forskning og innovation, således at der skabes konkurrencefordele. At bedrive forskning kræver adgang til forskningsmidler. I landbrugets tilfælde særligt midler til erhvervsrettet forskning, dvs. forskningssamarbejder indenfor jordbrugs- og fødevarersektoren² (L&F, 2010B :25). Forskningsmidlerne kan sikres gennem internationalt samarbejde, herunder deltagelse i EU's rammeprogrammer. En succesfuld deltagelse kræver dog, at organisationen kan sikre, at rammeprogrammet tilgodeser forskning indenfor ens område. Næste rammeprogram, nr. 8, er i øjeblikket under udformning. Opgavens problemstilling vil derfor være følgende:

Hvordan kan L&F påvirke udformningen af EU's 8. rammeprogram for forskning?

For at kunne svare på problemstillingen er en analyse af EU's forskningspolitiske arena nødvendig. Det er nødvendigt at få klargjort, hvem beslutningstagerne og interessenterne er, samt hvilke emner/issues området præges af, inden der kan bidrages med konkrete råd til handlemuligheder for L&F. Opgaven vil ikke berøre implementeringen af rammeprogrammet, men kun fokusere på udformningen heraf. Før analysen vil en række metodiske overvejelser, en begrebsafklaring af lobbyisme, samt den teoretiske ramme for opgaven blive præsenteret. Afslutningsvist vil der blive konkluderet på problemstillingen.

2: Metodiske overvejelser

At lobbyisme er en kompliceret affære fremgår af følgende definition: "Lobbyisme er forsøget på at opnå indflydelse på spørgsmål, som afgøres af politikere, eller af dem som er bemyndiget til det. Det er den påvirkning, der foregår udenfor, og på møder gennem forhandling eller pres på embedsmænd og politikere. Lobbyismen retter sig mod hele det offentlige apparat, og finder derfor også sted mellem de instanser og embeder, der arbejder for politikerne" (Skriver, 2009:14).

Lobbyisme kan således foregå af mange forskellige kanaler, og på mange forskellige stadier i beslutningsprocessen. Lobbyisme er et forsøg på at påvirke beslutningstagere i en bestemt retning, men der er ingen garantier for en positiv effekt (van Schendelen,2005:231). Antallet af aktører på området gør det vanskeligt at isolere forskellig lobbyvirksomhed fra hinanden. Der skabes en række målingsproblemer, både i forhold til modlobbyisme, og i forhold til at sætte en standard for, hvad vellykket lobbyisme er (Dür,2008). Opgaven vil, under hensyntagen til ovennævnte, undersøge nogle mulige påvirkningskanaler.

Opgaven vil være et studie og en analyse af EU's forskningspolitiske arena. Det empiriske udgangspunkt for opgaven vil være 7. Rammeprogram. Dette er valgt fordi det er det nuværende program, og erfaringerne herfra forventes, ligesom tidligere, at danne grundlag for udformningen af 8. Rammeprogram (Muldur,2006:93).

² Forskningssamarbejdet hos L&F foregår bl.a. gennem datterselskabet Videncentret for Landbrug <http://www.vfl.dk/>

Der er tale om en analyse på meso-niveau, da analyseobjektet er en organisations ageren i en politisk institutionel kontekst (Peterson, 2003:14). Opgaven antager, at alle aktører handler rationelt, altså i overensstemmelse med deres materielle interesser. Selvom virkeligheden ikke altid er rationel, er det tvivlsomt, om en organisation udelukkende går ind i lobbyarbejde af altruistiske årsager. Selv miljøorganisationer vil arbejde ud fra et selvpromoveringssynspunkt (eks. flere medlemmer), samtidig med at de forsøger at skabe kollektive fordele. Det bemærkes også, at der fokuseres på lobbyismen som redskab, og ikke dens evt. negative politiske konsekvenser (EU-Parlamentet A, 2003:2).

3: Teori

Jævnfør ovennævnte betragtninger vil opgaven tage udgangspunkt i van Schendelens Homework/Fieldwork model. Modellen anvendes til at analysere den forskningspolitiske arena. Modellen lægger stor vægt på netværksdeltagelse, og grundig forberedelse, særligt på områder med mange forskellige aktører (van Schendelen:2005,197). Netværk bruges til at udnytte hinandens ressourcer, og skabe sig fordele i konkurrencen om indflydelsen på de politiske beslutninger (Daugbjerg:1998,2).

Opgaven vil herudover anvende policy-netværks-teori (Rhodes & Marsh (1992) samt Daugbjerg (1998) til at beskrive de karakteristika netværket skal have, for at medlemskab er mest succesfuldt. Teorierne skal altså komplementere hinanden. Policy-netværks-teorien anvendes specifikt på de netværk, der i indledningen omtales som fællesskabsinstrumenter. Deltagelse heri anses for centralt i forhold til opgavens problemstilling, fordi disse koordinerer forskningsindsatsen i EU, og derfor spiller en central rolle både i forberedelsen af et nyt rammeprogram, og i forbindelse med implementeringen af de årlige arbejdsprogrammer under rammeprogrammet.

Homework/Fieldwork-modellen

Homework/Fieldwork-modellen kombinerer flere tidligere tilgange til lobbyisme i én samlet model. Dette sker for at kunne give mere præcise anvisninger til succesfuld lobbyadfærd, og for at klæde lobbyisten på til at handle proaktivt. Traditionelle lobbyismestrategier har udelukkende koncentreret sig om såkaldt "window in", altså den situation, hvor beslutningstagerne påvirkes gennem eks. tvang, indkapsling, kampagne eller argumentation. Dette er i udgangspunktet ikke pro-aktivt, hvilket er vigtigt, hvis det bedste resultat ønskes. Derfor anvender van Schendelen (2005) også begrebet "window out". Organisation skal forberede sig grundigt hjemmefra, sætte sig ind i arenaen, dens dynamikker og aktører (beslutningstagere/stakeholders). Således kan der skabes en klar strategi, og ikke udelukkende anvendes ovenfor nævnte begreber, som et udslag af hurtige/ikke gennemtænkte løsninger.

HOMEWORK

Hjemmearbejdet (Homework) består i at foretage en arena-analyse. Den har både en intern og en ekstern komponent, og er en analyse af egen organisation og den eksterne arena, hvor lobbyvirksomheden skal foregå. Den eksterne arena skal opfattes som et virtuelt rum befolket af aktører (interessenter), der hver har en rolle at spille i forhold til rammeprogrammerne. Arena-analysen kombinerer analysen af beslutningstagere, interessenter og emner med tidsfaktor, der påvirker aktørsammensætningen, og arenaens grænser (van Schendelen, 2005:149-53).

Ideelt skal arena-analysen samles i en handlingsplan, en detaljeret drejebog over det interne og eksterne miljø. Kendskabet hertil er en forudsætning for, at man kan udføre succesfuldt lobbyarbejde (fieldwork). Mængden af hjemmearbejde kan variere meget fra sag til sag eller fra beslutning til beslutning. Der er ikke nogen standardløsninger, ej heller perfekte løsninger.

FIELDWORK

Når organisationen har gjort sit hjemmearbejde, og foretaget arena-analysen, skal der ageres i marken. Ud fra hjemmearbejdet defineres: målet for lobbyvirksomheden, hvor denne lobbyvirksomhed skal foretages, og sidst hvad lobbyarbejdet skal fokusere på (van Schendelen, 2005:239-48).

Ydermere skal der tages stilling til, hvordan lobbyisten "styler/framer" sin henvendelse til dem, der skal påvirkes (beslutningstagere og evt. samarbejdspartnere). Her står man overfor en række dilemmaer: Skal man være aggressiv eller defensiv, formel eller uformel? Skal man slå på teknisk viden/indsigt, eller skal man tænke mere i overordnede politiske målsætninger (van Schendelen, 2005:248-55)?

Policy-netværk

Et policy-netværk karakteriseres som "En klynge eller en samling af organisationer, der er forbundet til hinanden på grund af ressourceafhængighed, og adskilt fra andre organisationer, via brud i denne afhængighed". (Daugbjerg, 1998:21). Det er et begreb på meso-niveau (Peterson, 2003:14), som koncentrerer sig om områder, med forhandlinger mellem interessegrupper og beslutningstagere. Den grundlæggende tanke er, at policy-netværket fungerer som mellemkommende variabel mellem aktører, her organisationen og policy-resultatet.

For at bedømme netværkets evne til at påvirke beslutningerne, kræves en operationalisering af begrebet policy-netværk. Flere teoretikere (Rhodes & Marsh (1992), Daugbjerg (1998)) gør brug af et kontinuum fra policy-community til issue-netværk til at karakterisere de enkelte netværk.

Følgende parametre bruges til at placere netværkene (Daugbjerg, 1997;50):

1: Medlemskab, 2: Integration og 3: Institutionalisering

1: MEDLEMSKAB

Antallet af medlemmer af netværket, og hvilke interesser der varetages.

2: INTEGRATION

Omhandler primært mødefrekvens, altså hvor ofte der holdes møder. Desuden også, om alle deltagere bliver indkaldt til alle møder, eller om det er mere fragmenteret. Ydermere er, kontinuitet vigtigt. Kontinuiteten går på, om der ofte er udskiftning i medlemsbasen, og om netværkets grundlæggende værdier ændrer sig væsentligt over tid. Ideen er, at en høj mødefrekvens, en lille fragmentering, samt høj kontinuitet skaber et netværk, der er stærkt sammentømret, og som er svært at træde ind i. Med andre ord vil opfyldelsen af ovennævnte resultere i, at netværket ligger tættere på et policy-community end et issue-netværk.

3: INSTITUTIONALISERING

Handler om hvorvidt der er konsensus om de policy processer og procedurer i tilgangen til de politiske problemstillinger. Det er derfor et spørgsmål om enighed om værktøjer til at løse et givent policy problem. En høj grad af institutionalisering gør, at der skabes en høj grad af konsensus, som igen skaber basis for dannelse af et policy-community.

Et policy-community er et tæt forbundet, lukket, højt integreret og højt institutionaliseret netværk (Daugbjerg, 2004:222). Medlemmerne vil have større succes ved at hente ressourcer fra netværket, og bruge dem til at influere på designet af en bestemt politik, end det vil være tilfældet for medlemmerne af et issue-netværk. Netværket kan på grund af sin karakter bedre håndtere angreb fra modstanderne, netop fordi der er enighed om strategi og tilgange i forhold til politiske problemer (Daugbjerg, 2004: 222).

4: Arena-analyse

Homework (Intern)

En forudsætning for, at en organisation kan få succes med sin lobbyvirksomhed i en europæisk arena er, at den internt kan optræde som enhedsaktør. Herudover er det vigtigt at have tilstrækkelige økonomiske, menneskelige og videnskæssige ressourcer til at kunne foretage lobbyarbejdet (van Schendelen, 2005:190-200).

L&F er en forholdsvis ny organisation grundlagt i 2007, hvilket i sig selv kan give udfordringer ift. at optræde som enhedsaktør. Organisationen er resultatet af en fusion mellem flere landbrugsorganisationer (www.lf.dk). Formålet med fusionen var at "styrke den politiske interessevaretagelse for landmænd og fødevareraktiviteter og sikre medlemmerne god og effektiv service, samtidig med at organisationen skal repræsentere sammenhængen fra jord til bord" (www.lf.dk).

Organisationen spænder vidt, og ledes derfor af to bestyrelser: En primærbestyrelse, hvor forhold, der vedrører landmænd, drøftes og en virksomhedsbestyrelse hvor forhold, der berører virksomhederne, drøftes. Tilsammen udgør de to bestyrelser fællesbestyrelsen, hvor vedtægter, budget, regnskab og overordnet strategi drøftes og besluttet. Der kommer gensidig repræsentation i virksomheds- og primærbestyrelsen med ét fælles formandskab, hvor der er repræsentanter fra både virksomheds og primærbestyrelsen – tre fra hver. Formandskabet koordinerer tværgående politik og aktiviteter, og sikrer sammenhæng og balance (www.lf.dk).

Der kan argumenteres for, at ovennævnte konstruktion sikrer sammenhængen, som er nødvendig for, at organisationen kan agere som enhedsaktør, selvom der er tale om en stor organisation. Diverse uoverensstemmelser i forhold til overordnet strategi kan forventes imødegået via fællesbestyrelsen. Samtidig fremgår strategien for ageren ift. rammeprogrammerne klart af eksempelvis L&F's strategipapir frem til 2013 (L&F, 2010B,:22). Det er ligeledes vigtigt, at være rustet til lobbyvirksomhed både personalemæssigt og økonomisk. Det kan argumenteres, at L&F, med sine kontakter i Bruxelles og sin store organisation, har de nødvendige økonomiske og personalemæssige ressourcer. Ligeledes følger det implicit af vedtagelsen af ovennævnte strategi at L&F opfylder kriterierne. På denne baggrund vil opgaven ikke beskæftige sig yderligere med organisationens interne forhold.

Homework (Ekstern)

Som udøver af lobbyvirksomhed hører det til forberedelsen at kende sit forhandlingsgrundlag. I dette tilfælde er forhandlingsgrundlaget 7. rammeprogram, som ser således ud:

Samlet budget på 380 mia. kr. fordelt over en syvårig periode fra 2007-13. Programmet er inddelt i fem særprogrammer med hver deres forskellige sigte:

1: "Cooperation": Støtter strategiske forskningssamarbejde mellem offentlige og private aktører, fordelt på ti politisk fastsatte temaer: Sundhed, fødevarer/landbrug/bioteknologi, informationsteknologi, nanoteknologi, energi, miljø/klima, transport/luftfart, samfundsvidenskab/humaniora, rumfart og sikkerhed.

2: "Ideas": Støtter fri forskning (grundforskning) via uddeling af forskningsmidler til forskere ved universiteter, virksomheder, hospitaler, offentlige/selvejende institutioner, CERN eller Joint Research Centre. Middeluddeelingen foretages af European Research Council (ERC), og tildeles til forskere (gennem hhv. advanced grants eller starting grants, og med forskningshøjde/excellence som målestok)

3: "People": Støtter forskeruddannelse, forskerudveksling og etablering af forskningsmiljøer.

4: "Capacities": Støtter forsknings- og innovationskapaciteten i Europa og sikrer bedst mulig udnyttelse heraf. Dækker støtte til forskningsinfrastruktur, lokal/regional udvikling og programmer for små/mellemstore virksomheder (SMV). Tillige støtte til forskellige koordineringsværktøjer til samordning af EU forskning).

5: "Joint Research Center": Midler til EU's eget forskningscenter.³

Ovennævnte kan interessenterne forsøge at ændre/fastholde via påvirkning af beslutningstagerne. I det følgende vil de centrale beslutningstagere ift. rammeprogrammerne blive beskrevet, hvorefter konkrete handlemuligheder vil blive præsenteret.

Aktører med direkte indflydelse på beslutningers udformning og vedtagelse

På forskningsområdet (som på alle områder i EU) har Kommissionen eneret på at fremsætte forslag til lovgivning (www.euoplysningen.dk B). Herefter dikterer beslutningsproceduren resten af lovgivningsforløbet. Rammeprogrammerne hører under "den almindelige beslutningsprocedure" (tidligere fælles beslutningsprocedure), og derfor skal både Ministerrådet og Parlamentet høres om det forslag, som Kommissionen fremsætter (Muldur, 2006:224ff).

Dermed er der tre organer, der kan påvirkes, hvis man ønsker indflydelse på rammeprogrammets udformning. Proaktivitet indebærer at påvirke processen så tidligt som muligt. Tidlig påvirkning giver mulighed for medbestemmelse på centrale områder, da disse diskuteres her (Muldur, 2004:143ff). Ønskes det at påvirke den politiske dagsorden, skal man forsøge at påvirke Kommissionen. Herefter kan påvirkningen fortsættes i de andre organer. Man være opmærksom på, at organerne ikke ligner hinanden. De er sammensat forskelligt, og har forskellige roller indenfor EU, det skal den påvirkning, der foretages afspejle.

KOMMISSIONEN - HOMEWORK

Kommissionen er en meget lille organisation, og har derfor ikke ressourcer til selv at fremsætte lovgivning (van Schendelen, 2005:72 ff). Den er afhængig af informationer udefra, og derfor også særlig modtagelig overfor påvirkning. Kommissionen rådfører sig med en lang række interessenter og eksperter både nationalt, og på EU-plan. Dette gøres af nødvendighed, men også af pligt, som følge af traktaten (EU-Parlamentet, 2003:38). Rådføring er en fordel for Kommissionen af to grunde: For det første sikrer det, at lovforslaget er gennemarbejdet, og dermed forventeligt har større opbakning i nationalstaterne.

³ Forsknings- og Innovationsstyrelsen:

<http://www.fi.dk/tilskud/eu-og-internationale-programmer/eus7rammeprogramforforskning>

For det andet kan det argumenteres, at det demokratiske underskud, som Kommissionen bebrejdes pga. dens indvælgelsesmetode (indirekte valg på baggrund af nationale regerings indstilling) reduceres.

Kommissionen præsenterer først et orienterings-/diskussionsdokument op til seks måneder før det formelle forslag præsenteres (Andrée,2009:14). Orienteringsdokumentet bliver til efter drøftelser i Det Europæiske Råd (DER)⁴, på baggrund af analysearbejde foretaget i grønbøger/hvidbøger⁵, og på baggrund af konsultation med involverede General Direktorat (DG). Herefter konsulteres en lang række forskellige interessenter, rådgivende organer (eks. Economic and Social Committee (EESC), Committee of Regions (CoR), European Research Advisory Board (ERAB), European Research Advisory Committee (ERAC) og Committee on Industry, Research and Energy (ITRE)) og eksperter om orienteringsdokumentet. Konsultationen foregår både på nationalt og EU-niveau gennem forskellige konferencer, workshops, online undersøgelser, via indsendte position papers, og gennem evalueringer af eksisterende rammeprogrammer (Muldur,2006:143ff). På grund af de mange aktører involveret i konsultationsprocessen giver Kommissionen privilegeret adgang til nogle aktører. Det er eksempelvis tilfældet med de virksomhedskontrollerede europæiske teknologiplatforme (Muldur,2006:150). Som en del af fællesskabsinstrumenterne under ERA, skal teknologiplatformene koordinere offentlig/privat samarbejde i forbindelse med implementeringen af rammeprogrammet. Dermed har de samme funktion, som de offentligt styrede ERA netværk, der dog kun skal koordinere (offentlige) nationale og regionale forskningsindsatser. Herudover skal teknologiplatformene (under ledelse af en bestyrelse og arbejdsgrupper, og under opsyn af Kommissionen) også komme med indspil til forskningsdagsordner i EU. Dette sker via "strategiske forskningsdagsordner", der anvendes aktivt af Kommissionen, både i forbindelse med forberedelsen af et nyt rammeprogram, og i forbindelse med implementeringen af de årlige arbejdsprogrammer. Vedtagelsen af arbejdsprogrammer sker i et samarbejde med de nationale aktører, som sidder i de såkaldte programkomiteer for hvert enkelt programområde (Andrée,2008:13).

Ovennævnte gør medlemskab særligt attraktivt for L&F, fordi der er mulighed for at påvirke dagsordensfastsættelsen via påvirkning af Kommissionen. Der findes desuden en række videreudviklinger af instrumenterne, som giver mulighed for yderligere finansiering – for teknologiplatformenes vedkommende Joint Technology Initiatives (JTI). (Forsknings- og Innovationsstyrelsen,2010:18, EU-Kommissionen, 2004:22ff).

Attraktiviteten i medlemskabet af teknologiplatformene vil kunne bekræftes, hvis der er tale om et policy community. Forsøges teknologiplatformene indplaceret på Rhodes/Marsh og Daugbjergs kontinuum har netværket karakter af et sådant. Kravet til første parameter "Medlemmer" er at der skal være et "meget begrænset antal medlemmer" og "et lille spænd af interesser". Teknologiplatformene kan ikke siges at leve op til kravet om få medlemmer, da de fleste teknologiplatforme har mange medlemmer. Dog forventes interessefeltet at være forholdsvis lille, fordi bestyrelsen styrer medlemstilgangen via udvælgelse baseret på øko

⁴ EU's øverste myndighed, hvor de overordnede politiske retningslinjer fastlægges. Her vedtages også traktatændringer. DER anses for motoren i det europæiske samarbejde (www.euoplusningen.dk.)

⁵ Høringsdokumenter, som skal definere et policy problem (grønbøgerne), eller komme med konkrete løsningsforslag til en politisk problemstilling (hvidbøgerne) (van Schendelen, 2005:73).

nomiske og faglige ressourcer. Ydermere er teknologiplatformene ofte specialiserede i deres sigte/funktion⁶, hvilket vil sige, at tilgangen af "outsiders" begrænses yderligere (EU-Kommissionen, 2004). Dermed opfyldes kravene trods stort medlemstal.

Med hensyn til det andet parameter "Integration", som foreskriver at et policy community skal have høj mødefrekvens, en lille fragmentering, samt høj kontinuitet taler det også for et policy-community. Medlemmerne går ind i platformen, for at skabe opmærksomhed om en fælles forskningsdagsorden på deres område. En proces, som kræver mere end blot konsultation en gang imellem. I stedet er der forhandlinger frem og tilbage, hvilket kendetegner et policy community. Omvendt kan det være svært, primært på grund af afstand, at holde møder meget ofte. Det kan tænkes, at problemet kunne opvejes ved brug af eks. computerteknologi. Samtidig koordinerer og styrer bestyrelsen den enkelte platform, for at skabe kontinuitet, hvorfor mødefrekvensen er mindre væsentlig.

Også på det sidste parameter (institutionalisering), omhandlende policy-principper og -procedurer befinder teknologiplatformene sig tættere på et community end et issue-netværk. Der eksisterer i høj grad konsensus om hvorledes problemerne (manglende forskningssamarbejde) på området skal løses. Teknologiplatformen skal komme med indspark til løsninger set ud fra et industrielt synspunkt, hvilket kræver opnåelse af enighed. Ligesom i foregående parameter antages ledelsen i platformen, at spille en central rolle i opnåelse af konsensus, evt. ved hjælp af pres.

KOMMISSIONEN - FIELDWORK

Den bedste mulighed for potentiel succes med L&Fs lobbyarbejde vil derfor være at fokusere på deltagelse i relevante teknologiplatforme indenfor jordbrugs- fødevarer og energiområdet. Det giver adgang til Kommissionen, og chance for at påvirke dagsordensfastsættelsen. Kommissionen vil efterspørge teknisk viden og bistand fra platformen, som den ikke selv har ressourcerne til at sætte sig ind i, og dette kan teknologiplatformene levere. Kommissionen er dermed i stand til at forberede lovgivning, der er tilstrækkeligt detaljeret, velovervejet og gennemarbejdet til ikke at blive stemt ned i Ministerråd eller Parlament, og opfylder dermed sit formål om at lave lovgivning, der fremmer europæisk integration (www.euoplysningen.dk B). Samtidig kan medlemmerne, herunder L&F, forsøge at påvirke forslaget i den retning de ønsker. Dette forudsætter dog, jf. ovenfor, både et europæisk fokus hos medlemmerne af platformen, samt stor teknisk viden på platformens område. Studier viser, at embedsmænd (og politikere) ønsker at blive kontaktet lavmælt, venligt, informativt og ikke mindst tidligt i forløbet (Skriver, 2009:43). Medlemskabet antages at sørge for det europæiske fokus. Kan det ikke lykkes at blive medlem af den europæiske platform, eksempelvis pga. manglende finansielle ressourcer, kan medlemskab af de mindre nationale pendanter også være en fordel. De europæiske platforme konsulterer nationale platforme via såkaldte "mirror-groups", og disse anses derfor som særdeles vigtige ifm. sikring af lokal koordinering (EU-Kommissionen, 2004:16)

⁶ Samtlige teknologiplatforme: http://cordis.europa.eu/technology-platforms/individual_en.html

Deltagelse i forskellige konferencer, workshops og undersøgelser er en anden mulighed. Her er en formaliseret måde at få lejlighed til at præsentere sine argumenter. Deltagelse på konferencer giver (ligesom teknologiplatformene) mulighed for "networking" med fremtidige alliance/samarbejdspartnere. Endelig er der muligheden for at indsende position papers. Position papers kan dog have en mindre positiv effekt, idet Kommissionen kan have svært ved at anvende dem systematisk. Anvendes denne mulighed, er det derfor en god idé at hente inspiration hos andre, eller samarbejde flere aktører om det samme paper (Andrée, 2009:38).

Sidst kan L&F forsøge at påvirke processen gennem EESC, CoR, ERAB, ERAC og ITRE. Her skal man være opmærksom på, at nogle af disse organer (særligt EESC og CoR) har et bredere sigte end teknologiplatforme og konferencer, og derfor er påvirkning her ikke ligeså effektiv som deltagelse i teknologiplatforme eller konferencer. Organernes medlemmer tæller grupper fra det europæiske civilsamfund: arbejdstage-re/arbejdsgivere (EESC), lokale politikere (CoR) eller forskellige eksperter fra forskningsverdenen. (ERAB og ERAC)⁷. Medlemmerne er valgt nationalt, og derfor skal dette være i fokus under lobbyarbejdet. ERAB, ERAC og ITRE (EU-Parlamentets forskningsudvalg) er mere forskningsspecifikke rådgivningsorganer, og må derfor antages at have større indflydelse på forskningsdagordenen end EESC og CoR. Påvirkning af disse organer er en udfordring, fordi L&F kun deltager i EESC (repræsenteret ved Nils Juhl Andresen <http://memberspage.eesc.europa.eu/>), og ellers skal forsøge at påvirke dagsordenen gennem andre. Samtidig tilgodeser organerne ikke nødvendigvis virksomhedernes interesser i så høj grad. Derfor må påvirkning af organerne i dette afsnit ses som en sidste mulighed foruden teknologiplatformene, og de forskellige workshops og konferencer.

MINISTERRÅDET - HOMEWORK

Det er også en mulighed at forsøge at påvirke beslutningstagerne, efter høringsfasen på Kommissionens endelige forslag er slut, og forslaget sendes til afstemning. Ministerrådet og Parlamentet er EU's to lovgivende kamre, og skal som følge af den almindelige beslutningsproces begge stemme om forslaget til ramme-programmet. Beslutningsprocessen er lang og indviklet, og forklares bedst ved nedenstående figur:

⁷ Medlemmer af (danske medlemmer hvor muligt):

EESC: <http://memberspage.eesc.europa.eu/Result.aspx?f=2&s=0&o1=0&o2=0&o3=0&inst=CES&co=DK>

CoR:

<http://cormembers.cor.europa.eu/cormembers.aspx?critName=&critCountry=DK&critFunction=MEM%7CALT&critGroup=&critDossier=&iaction=Søg>

EURAB: http://ec.europa.eu/research/eurab/members_eurab2.html (NB: Medlemsliste fra 2007, nyere kan ikke findes)

- Resten kan ikke findes.

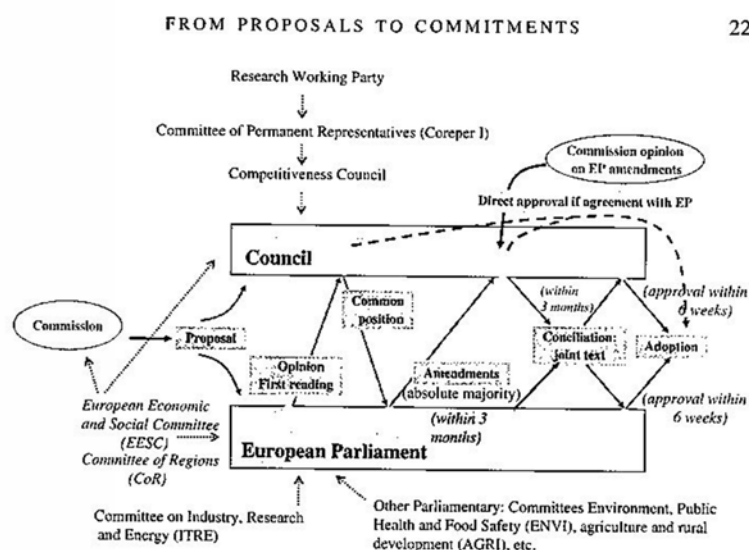

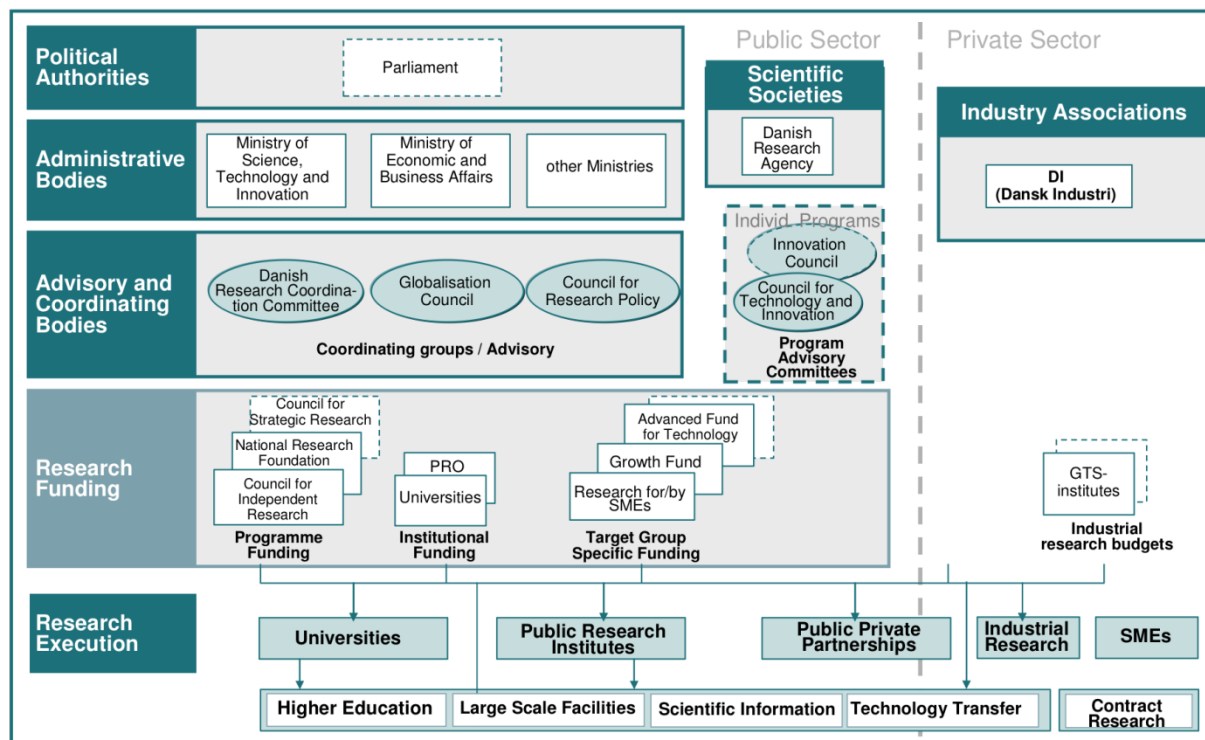
Fig. 7.1. A complex process – how the Framework Programme is decided
Source: DG Research

Figur 1: Rammeprogrammets beslutningsproces, Kilde: Muldur, 2006:225

At nå en fælles beslutning i Ministerrådet er ikke nemt. Ministerrådet har som funktion at varetage medlemsstaternes interesser (www.euoplysningen.dk C). Derfor vil der ofte være basis for uenigheder, når 27 landes ressortministre med forskellige politisk kultur, traditioner og prioriteringer skal blive enige. Antallet af sager og de mange aktører har gjort det nødvendigt at uddelegere beslutningskompetencen til COREPER (www.euoplysningen.dk D).

COREPER er arbejdsgrupper, bestående af medlemslandenes EU-ambassadører (COREPER II) og deres stedfortrædere (COREPER I). Arbejdsgrupperne tager sig af tekniske spørgsmål på de forskellige politikområder, eller af generelle institutionelle spørgsmål, og handler på instruks af nationalstaterne. COREPER gør også selv brug af en lang række rådsarbejdsgrupper (250-300 stk.), hvori der sidder eksperter fra medlemslandene eller fra landenes repræsentationer i Bruxelles – Rådsarbejdsgruppernes opgave er at foretage en teknisk gennemgang af kommissionsforslaget, og gøre det så færdigt som muligt til behandling i COREPER, og derefter til formel afstemning i Ministerrådet. (Folketinget, 2002: 39-42).

I Danmark stemmer ministeren efter mandat givet af Folketingets Europaudvalg, bestående af repræsentanter for alle Folketingets partier. Mandatet er en godkendelse af det forhandlingsoplæg, som ministeren (her Videnskabsministeren) har forelagt udvalget (www.folketinget.dk). Forhandlingsoplægget er igen et resultat af forhandlinger med forskellige nationale stakeholders. (se oversigt nedenfor)

Figur 2: Det danske forskningslandskab (Kilde: EU-Kommissionen, 2006, 1)

En gennemgang af oversigten er meget omfattende, og vil af pladshensyn blive undladt. Dog skal der knyttes et par bemærkninger til det danske forskningsområdes indretning, da interaktionen med ovennævnte organer har afgørende betydning for det forhandlingsoplæg, som ministeren handler ud fra i Ministerrådet, og som også de danske faste repræsentanter i COREPER er bundet af.

Den danske forskningspolitik fastsættes på grundlag af konsultationer med ovennævnte nationale interesser – der er altså ikke tale om en politik, som bestemmes af Folketingets partier (EU-Kommissionen, 2006:4). Ovennævnte udvalg ligner netværkene i Kommissionen, fordi de har karakter af policy-communities, med mange eksperter tilknyttet.

MINISTERRÅDET - FIELDWORK

Derfor kan man ikke påvirke Ministerrådet direkte, som det var tilfældet med Kommissionen. I stedet skal påvirkningen foregå indirekte, gennem nationale organer. Først og fremmest de forskellige forskningsråd, men også ministeren direkte. Forskellen fra Kommissionen ligger i hvilke argumenter, der får hovedvægt. Givet Ministerrådets varetægelse af nationale interesser, skal argumenterne først og fremmest have et nationalt udgangspunkt. Herudover kan det ydermere være hensigtsmæssigt at betone et europæisk argument, som ministeren kan anvende i Ministerrådet til at overbevise sine kolleger. Direkte påvirkning af rådsarbejdsgrupperne er jf. van Schendelen også en mulighed, men dette anses for vanskeligt at konkretisere for øjeblikket, da disse repræsentanter udpeges på ad hoc basis i forbindelse med, at forslaget fremsendes til Ministerrådet (Muldur, 2004:240). Selvom adgangen til ministeren muligvis er en smule lettere, er succes ikke givet, fordi der er tale om indirekte påvirkning af ministeren. Læg hertil, at Ministerrådet ikke udformer selve forslaget, hvorfor det er mest hensigtsmæssigt at påvirke i Kommissionen.

EU-PARLAMENTET - HOMEWORK

Her kan EU's beslutninger påvirkes direkte, da der er tale om EU's andet lovgivne organ. Parlamentets medlemmer (736, heraf 13 danske), vælges direkte af medlemsstaternes befolkninger for en 5-årig periode. Medlemmerne er organiseret i forskellige europæiske partigrupper, og deler sig altså ikke efter nationalitet (www.euoplysningen.dk E).

Arbejdet i Parlamentet organiseres, ligesom i andre parlamenter, i en række udvalg, hvor der sidder medlemmer fra alle partier. Udvalgene arbejder med de enkelte forslag, som kommer fra Kommissionen. Forslagene gennemgår mindst to høringsfaser. I rammeprogrammets tilfælde forberedes indstillingerne til første høring af forskningsudvalget (ITRE). Her udpeges et medlem til at forfatte en rapport om området. Personen vælges under hensyntagen til politisk position (om personen er positivt indstillet overfor samarbejde på området) og viden på det givne område. På dette tidspunkt kan de enkelte medlemmer af Parlamentet også stille ændringsforslag, og desuden kommer der synspunkter om forslaget fra otte andre udvalg⁸ (Muldur, 2004:240).

EU-PARLAMENTET - FIELDWORK

Påvirkningen bør centreres om medlemmerne af forskningsudvalget (ITRE), og særligt rapportøren bag høringsrapporten, da denne særligt former Parlamentets holdning til forslaget. (Muldur, 2006: 240ff).

Lobbyisten bør igen være opmærksom på, hvordan argumenterne fremføres. Medlemmerne af forskningsudvalget, og rapportøren må antages at efterspørge teknisk information, mere end det er tilfældet med andre medlemmer af Parlamentet. Desuden er medlemmerne, selvom de sidder i et europæisk politisk organ, valgt nationalt, og vil derfor være modtagelige overfor påvirkning, der kan stille dem gunstigt i forbindelse med en valgkamp. Særligt kan den sparsomme mediedækning af EU i Danmark (<http://magasineteuropa.dk>), have betydning for argumenterne overfor danske parlamentarikere. De kan have svært ved at trænge igennem mediebilledet, og kan derfor tænkes at efterspørge let fordøjelige pointer/succeshistorier, som tager sig gunstigt ud. Tilsvarende kan den danske minister bruge EU's institutioner i en blame-avoidance strategi – dvs. skyde skylden for ubehagelige forslag på EU, selvom vedkommende egentlig selv støtter forslaget.

Lobbyisten bør også huske, at medlemmerne i Parlamentet også er bundet af partihensyn, hvorfor det ikke er nok at overbevise enkelte medlemmer af gruppen – med mindre disse er højt placerede, og kan overtale hele gruppen.

Påvirkning er vanskeligt, fordi antallet af medlemmer, der skal overbevises før der kan opnås flertal er stort, Desuden gør agent betragtningen sig også gældende her.

⁸ Budgetudvalget, miljøudvalget, udvalgene for sundhed og fødevarer sikkerhed, transport og turisme, regional udvikling, landbrug, fiskeri, retlige anliggender og lighed

Andre stakeholders og issues - Homework

Udover opmærksomhed rettet mod beslutningstagerne skal opmærksomheden også rettes på andre interessenter, som der kan samarbejdes med eller konkurreres imod. L&F er, jf. strategien, interesseret i at forskningsmidlerne til samarbejde (Cooperation) øges, således at flere midler anvendes til erhvervsrettet forskning. Samtidig er L&F interesseret i, at så mange af temaerne har fokus på områder, hvor jordbrugs- og fødevareerhvervet kan spille en rolle. L&F ønsker at indgå i forskningssamarbejder med andre aktører (virksomheder, offentlige myndigheder og universiteter), og derfor afhængige af at skabe alliancer med andre.

Universiteterne ønsker flere midler, så de kan generere og formidle ny viden til samfundet. Midlerne skal bruges til skabelse af forskningsinfrastruktur, og tildeling af midler, så universitetet kan uddanne, tiltrække og ikke mindst fastholde studerende og forskere. Universiteterne står overfor demografiske udfordringer ligesom resten af samfundet (EU-Kommissionen, 2006B,17), og skal undgå et "brain drain" fra Europa. Dette gøres ved at tilbyde de bedste forskningsfaciliteter, den størst mulige frihed, og de bedste muligheder for samarbejde med erhvervslivet. På denne måde kan universiteterne også "brande" sig selv i forhold til befolkningen, og sikre legitimitet. Universiteterne er interesseret i, at midlerne fordeles efficient, altså at midlerne tildeles på baggrund af "excellence" til de bedste forskere, og i mindre grad bestemmes via en politisk målsætning (i højere grad via en bottom up end en top down proces). Derfor ses også støtte til European Research Council, der bruger excellence som målestok og tildeler midler via en bottom up proces (Muldur, 2006:246-47). Udover fokus på forskningsinfrastruktur, der gør universiteterne til konkurrenter for virksomheder/organisationer, herunder L&F, så er de samtidig samarbejdspartnere via forskningssamarbejde. Fordi temaerne for forskningssamarbejdet er bestemt politisk (via en top down proces) er universiteterne, ligesom virksomhederne interesseret i, at områderne/temaerne bliver så brede som muligt. Universiteterne har også støttet "Grand Challenges" til 8. Rammeprogram – en erstatning for tidligere tematiske opdelinger, og en ny måde at definere forskningssamarbejde på. Her lægges op til øget tværfaglighed (Videnskabsministeriet, 2010 :1). Det er svært at bedømme, hvorvidt Grand Challenges er en fordel for L&F, fordi øget tværfaglighed både kan føre til øget profilering af erhvervet (samarbejde med sundhedssektoren) eller at erhvervet drukner, fordi landbrugsdelen dermed bliver mindre.

Virksomheder må anses for konkurrenter til L&F med mindre det er virksomheder, som er orienteret mod fødevarer, landbrug eller bioteknologi. De vil ønske at rette midlerne mod sektorer de selv tilhører. Alle virksomheder vil have incitament til at arbejde for flere forskningsmidler, så længe der ikke er for mange indviklede regler og procedurer, som skader likviditet og bundlinje (Videnskabsministeriet, 2010 :3). Forskning anses som et konkurrenceparameter både for store og små virksomheder (EU-Kommissionen, 2006B:19), hvorfor alle argumenterer for flere midler. På landbrugsområdet kan behovet for ekstra forskningsmidler eksempelvis begrundes i udsigten til ny landbrugsstøttereform, der stiller landbruget overfor store udfordringer. I Kommissionens reformforslag lægges der op til, at landmanden skal påtage sig en ny rolle. Ikke alene skal landmanden levere fødevarer, han skal samtidig være forvalter af et offentligt gode (naturen). Midlerne, som gives i direkte støtte skal for fremtiden være mindre.

Til gengæld kan man få suppleret sit (mindre) grundbeløb op med midler afhængige af miljø- og klimatiltag (såkaldte greening midler). Landmanden skal gøre noget aktivt - eksempelvis mindske kvælstofudvaskningen, eller bruge mere miljøvenlige produktionsmetoder. Samtidig skal nye dyrkningsmetoder sikre et stabilt og stort udbytte af en høj kvalitet, som kan brødføde en stadig stigende befolkning.

Virksomheder som er interesserede i forskningssamarbejde vil forsøge at fastholde nuværende middelfordeling, hvor forskningssamarbejdsdelen står for langt størstedelen (<http://ec.europa.eu/research/> B). Andre virksomheder kan selvsagt have interesse i midler fra eksempelvis "Ideas" puljen, hvor pengene gives til forskere ansat i virksomhederne – forudsat at de har egen forskningsafdeling.

Offentlige myndigheder i Danmark ønsker at sikre bedst mulig udnyttelse af forskningskapaciteten, så dansk forskning bidrager positivt til europæisk forskning, og skaber "added value" (www.fi.dk B). Derfor støtter de en forøgelse af midler til en koordinerende forskningsindsats. Dette sker på bekostning af midler til andre puljer, og derfor er de offentlige myndigheder konkurrenter til L&F, samtidig med at de er beslutningstagere.

Andre stakeholders og issues - Fieldwork

Ovennævnte vidner om at alliancepartnerne ikke nødvendigvis er faste gennem hele processen. Jo længere man kommer hen i processen, desto snævrere alliancekonstellationer skal der oprettes. I starten af processen, hvor rammeprogrammets overordnede linjer fastlægges, kan alliancepartnerne for L&F således være alle dem, der også ser en fordel i at styrke "Cooperation". Som processen skrider fremad, og de enkelte temaer (Chand Challenges) skal defineres, så ville det naturlige være at søge alliancepartnere indenfor sit eget tematiske område/Grand Challenge. Andre virksomheder vil i denne fase være interesserede i at trække midler til deres eget område, på bekostning af landbrugsområdet. Ydermere kan virksomheder og universiteter indgå i en alliance om flere midler til "ideas" puljen, hvilket sammen med det offentliges satsning på koordinering fjerner midler fra "Cooperation".

5: Konklusion

Opgavens hovedfokus har været at komme med bud på L&Fs muligheder for at påvirke 8. rammeprograms udformning.

Forskningsområdet, og rammeprogrammerne i særdeleshed, er præget af utroligt mange forskellige interesser, og beslutningstagningen foregår på en lang række forskellige arenaer, både i EU og nationalt. Udformningen af rammeprogrammet er en politisk proces, og derfor kræves der grundig forberedelse. Grundig forberedelse som skal sikre, at L&F vælger de rigtige organer at være aktiv i, samtidig med at også argumenterne tilpasses den kontekst, hvori de fremføres. L&F skal forsøge at agere proaktiv, og ikke kun agere defensivt på andres handlinger.

L&F skal forsøge at påvirke EU's beslutningstagere for at fremme egen dagsorden, mens der samtidig tages hensyn til andre interessenter og issues. Givet den politiske beslutningsproces (almindelige beslutningsprocedure), er der grundlæggende tre forskellige organer i spil: Kommissionen, Ministerrådet og Parlamentet.

Kommissionen udformer lovforslagene, der skal stemmes om i Ministerrådet og Parlamentet. Ønskes det at påvirke dagsordenen, skal Kommissionen derfor påvirkes. Påvirkningen kan ske på mange forskellige måder, men den bedste måde for L&F er gennem de såkaldte teknologiplatforme. Medlemskab her kan være dyrt og svært opnåeligt, så alternativt kan L&F deltage i mindre nationale platforme eller i Kommissionens mange workshops, konferencer og undersøgelser på området. Selvom dette ikke giver ligeså stor indflydelse, giver det mulighed for at fremføre sine argumenter specifikt på området, og mulighed for networking, ligesom det også er tilfældet med teknologiplatformene. Den sidste mulighed er at påvirke de mange andre rådgivende organer. Dette kan dog være svært, både fordi en del af disse organer ikke er fagspecifikke på forskning, samtidig med at påvirkningen bliver indirekte, fordi man er afhængig af en agent til at fremføre sine argumenter. Overordnet skal lobbyisten betone europæiske argumenter sammen med tekniske argumenter under påvirkning af Kommissionen.

Ministerrådet eller Parlamentet er også en mulighed. Påvirkningen her er dog ikke ligeså effektiv som i Kommissionen, da der kun skal stemmes om forslaget, og eksempelvis stilles ændringsforlag. Disse ændringsforslag ændrer dog ikke fundamentalt ved forslaget, men ændrer kun detaljer.

Fokus flyttes fra en europæisk kontekst til en dansk kontekst. Ministerrådet kan ikke påvirkes direkte, men skal påvirkes indirekte via engagement i nationale rådgivende organer. Disse organer er, ligesom i Kommissionen, meget specialiserede og deltagelse kræver derfor teknisk viden. Påvirkningen skal fokusere på danske argumenter, og det burde i udgangspunktet være nemmere at påvirke ministeren i en dansk sammenhæng. Dog er der, i modsætning til Kommissionen, et ekstra lag på, fordi den danske minister herefter skal overbevise de europæiske kollegaer om synspunktet. Derfor betyder succesfuld påvirkning af ministeren ikke nødvendigvis succes på den europæiske arena.

Sidst kan Parlamentet påvirkes. Her kan beslutningstagerne, ligesom i Kommissionen, påvirkes direkte. Påvirkningen er dog heller ikke uden problemer her. Antallet af parlamentarikere gør, at påvirkningen skal være selektiv. Påvirkningen skal først og fremmest ske af de parlamentarikere og rapportøren, der er medlemmer af de relevante udvalg – i dette tilfælde ITRE. Sidst kan man påvirke enkelte parlamentarikere. Parlamentarikerne er valgt nationalt, søger genvalg, og er derfor positivt indstillede overfor argumenter, som har genklang i deres respektive befolkninger, og som samtidig er nemme at fremføre i medierne. Derfor er det en god idé at indgå i alliancer med europæiske partnere, hvis enkelte medlemmer af Parlamentet skal påvirkes.

Der skal også tages hensyn til andre interessenter, og issues som optager dem. Afhængigt af tidspunktet i processen kan andre interessenter både være konkurrenter og alliancepartnere. Det er forskel på aktørernes prioriteter gennem processen. L&F ønsker først og fremmest midler til forskningssamarbejde på bekostning af andre delelementer i programmet, og derefter flere midler specifikt rettet mod landbrugs- fødevare og energiforskning. Det ville være oplagt at søge alliancepartnere med samme interesser, eksempelvis i teknologiplatformene.

6: Litteraturliste

Bøger, tidsskriftsartikler og rapporter:

Andrée, Dan (2008) A rough guide to the FP7 Work Programmes, Sveriges Uddannelses- og Forskningsministerium, Stockholm, Sverige -

<http://www.ssci.se/upload/A%20rough%20guide%20to%20the%20FP7%20Work%20Programmes.pdf>

Andrée, Dan (2009) Priority-setting in the European Research Framework Programmes, VINNOVA, Swedish Governmental Agency for Innovation Systems, Stockholm, Sverige -

http://www.euussciencetechnology.eu/uploads/docs/vinnova_FPpriority_2009.pdf

Banchoff, Thomas (2002) Institutions, Inertia and European Research Policy, Journal of Common Market Studies vol. 40 no 1

Daugbjerg, Carsten (1998) Policy networks under pressure – pollution control, policy reform and the Power of Farmers, Ashgate. Aldershot

Daugbjerg, Carsten & Pedersen, Anders B. (2004) New Policy Ideas and Old Policy Networks: Implementing Green Taxation in Scandinavia, International Public Policy vol 24, no 2. Cambridge University Press, UK

Dür, Andreas (2008) Measuring Interest Group Influence in the EU, SAGE Publications vol 9 no 4

EU-Kommissionen (2010) COMMUNICATION FROM THE COMMISSION: EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, EU-Kommissionen -

http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf

EU-Kommissionen (2010 B) Interim Evaluation of the Seventh Framework Programme - Report of the Expert Group, EU-Kommissionen -

http://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/fp7_interim_evaluation_expert_group_report.pdf

EU-Kommissionen (2010 C) The CAP towards 2020 - Meeting the food, natural resources and territorial challenges of the future, EU-Kommissionen - [http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-](http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/communication/com2010-672_en.pdf)

[2013/communication/com2010-672_en.pdf](http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/communication/com2010-672_en.pdf)

EU-Kommissionen (2006) Private Sector Interaction in the Decision Making Processes of Public Research Policies, EU-Kommissionen - [http://ec.europa.eu/invest-in-](http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/psi_countryprofile_denmark.pdf)

[research/pdf/download_en/psi_countryprofile_denmark.pdf](http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/psi_countryprofile_denmark.pdf)

EU-Kommissionen (2006 B) Synthesis Paper: The future of Key research actors in the European research area, EU-Kommissionen - [http://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/future-key-research-actors-in-](http://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/future-key-research-actors-in-era_en.pdf)

[era_en.pdf](http://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/future-key-research-actors-in-era_en.pdf)

EU-Kommissionen (2004) Technology Platforms – From Definition to Implementation of a Common Research Agenda, EU-Kommissionen - [ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/technology-](ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/technology-platforms/docs/tp_report_defweb_en.pdf)

[platforms/docs/tp_report_defweb_en.pdf](ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/technology-platforms/docs/tp_report_defweb_en.pdf)

Politologisk opgave ifm. praktikophold på Videncentret for Landbrug, sept. 2010 – feb. 2011

Kristian Adam Knuth

Vejleder: Professor Carsten Daughjerg, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet

EU-Kommissionen (2000) Toward a European Research Area, EU-Kommissionen - http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/toward_education_en.pdf

EU-Parlamentet (2003) Lobbying in the European Union – Current Rules and Practices (Working Paper) DG Research/EU - http://ec.europa.eu/civil_society/interest_groups/docs/workingdocparl.pdf

Folketinget (2002) Sådan lovgiver EU, småtryk nr. 4. Folketinget, København - <http://www.eu-oplysningen.dk/upload/application/pdf/92faeeab/smaatryk4.pdf>

Forsknings- og Innovationsstyrelsen (2010) Kortlægning af dansk deltagelse i EU's fællesskabsinstrumenter, Forsknings- og Innovationsstyrelsen, København - <http://www.fi.dk/publikationer/2010/eu-faellesskabsinstrumenter/EU%20faellesskabsinstrument-net.pdf>

Landbrug og Fødevarer (2010 A): Fakta om erhvervet 2010, Landbrug og Fødevarer

Landbrug og Fødevarer (2010 B): Strategi 2013, Landbrug og Fødevarer

Muldur, Ugur mf. (2006) A New Deal for an Effective European Research Policy, Springer, Holland

Peterson, John (2003) Policy networks, Institute for Advanced Studies, Vienna

van Schendelen, Rinus (2005) Machiavelli in Brussels – the art of lobbying the EU, Amsterdam University Press

Skriver, Daniel Lee (2009) Lobbyisme i EU – En analyse af Central Danmarks EU Office's interessevaretagelse i EU, Aarhus Universitet, Speciale

Rhodes, R.A.W. & Marsh, David (1992) New directions in the study of policy networks, European Journal of Political Research vol 21, Kluwer Academic Publishers

Videnskabsministeriet (2010) Danish position paper concerning mid-term review of the Seventh Framework Programme for research, technological development and demonstration activities (2007-2013), Videnskabsministeriet, København - <http://www.fi.dk/viden-og-politik/internationalt-samarbejde/europaeisk-samarbejde/det-europaeiske-forskningsrum/videreudvikling-af-eus-rammeprogram/positionspapiret/positionspapiret-1>

Internetsider (besøgt februar 2011):

EU Kommissionen B: Fact Sheet FP7:

http://ec.europa.eu/research/fp7/understanding/fp7inbrief/structure_da.html

EU Oplysningen (A) <http://www.eu-oplysningen.dk/fakta/institutioner/der/>

EU Oplysningen (B) <http://www.eu-oplysningen.dk/fakta/institutioner/kommissionen/>

EU Oplysningen (C) <http://www.eu-oplysningen.dk/fakta/institutioner/raadet/>

EU Oplysningen (D) http://www.eu-oplysningen.dk/spsv/off/alle/117_43/

EU Oplysningen (E) <http://www.eu-oplysningen.dk/fakta/institutioner/ep/>

Politologisk opgave ifm. praktikophold på Videncentret for Landbrug, sept. 2010 – feb. 2011

Kristian Adam Knuth

Vejleder: Professor Carsten Daughjerg, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet

Eurobarometer (2010) http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb72/eb72_dk_dk_nat.pdf

Folketinget: Europaudvalget

(http://www.ft.dk/Folketinget/udvalg_delegationer_kommissioner/Udvalg/Europaudvalget/Arbejde.aspx)

Forsknings og Innovationsstyrelsen A: ([http://www.fi.dk/tilskud/eu-og-internationale-](http://www.fi.dk/tilskud/eu-og-internationale-programmer/eus7rammeprogramforforskning)

[programmer/eus7rammeprogramforforskning](http://www.fi.dk/tilskud/eu-og-internationale-programmer/eus7rammeprogramforforskning))

Forsknings- og Innovationsstyrelsen B <http://www.fi.dk/tilskud/eu-og-internationale-programmer>

Landbrug og Fødevarer http://www.lf.dk/Om_os/Hvem_er_Landbrug_og_Foedevarer.aspx

Mediemagasinet EUROPA: Europa forsvinder i de danske medier

<http://magasineteuropa.dk/?p=310>

Videncentret for Landbrug – Direktionssekretariat og Forskning:

http://www.vfl.dk/Afdelinger/DirektionssekretariatForskning/ForskningskoordineringFundraising/ForskningskoordineringOgFundraising.htm?wbc_purpose=iikulcbzn